

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

2010.július – július - augusztus

Elismerések

* Idén Balatonkenesén rendezték meg az Európai Tévériporterek Kupáját. A megmérettetésen tíz ország huszonnégy forgatócsoportja indult az Arany Mikrofon Díjért. A fődíjat végül a Kárpátaljai Megyei Állami Televízió (**Makszim Melnyik** rendező, **Vass Tibor** operatőr és **Kovács Géza** szerkesztő) stábjá nyerte el.

* A határmenti magyarlakta területekkel való kapcsolatok kialakításában, ápolásában és a határontúli magyarság érdekvédelmében kifejtett kiemelkedő tevékenységéért a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei közgyűlés Gaál Lajos díjat ítélte oda **dr. Brenzovics Lászlónak**, a KMKSZ alelnökének.

* A X. Pécsi Országos Színházi Találkozón (POSZT) a debreceni Csokonai Színház által bemutatott Szergej Medvegyev: Fodrásznő című drámája nagy sikert aratott. A darabban kárpátaljai színészek is játszottak, így **Szűcs Nelli**, **Trill Zsolt**, **Tóth László**, **Kristán Attila**. A címszereplő, **Szűcs Nelli** a legjobb női alakítás díját nyerte el a zsűritől.

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola főigazgatója, **dr. Orosz Ildikó** kapta az idén a Lőrincz Csaba-díjat. A Kisebbségéért – Pro Minoritate Alapítvány nevében odaítélt elismerést **Németh Zsolt**, a külügyi tárca parlamenti államtitkára és **Tárnok Mária**, az alapítvány képviselője adta át Budapesten.

* **Vidnyánszky Attila** Jászai Mari-díjas, érdemes művész, a debreceni színház rendezője, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház művészeti vezetője Völgycsiga-díjas lett a kapolcsi művészeti fesztiválon.

* A Magyarok Kijevi Egyesülete az ukrainai magyar kisebbség érdekképviselésében kifejtett tevékenysége elismerésül Etelköz-díjjal tüntette ki **Kőszeghy Elemért**, a Kárpáti Igaz Szó főszerkesztőjét.

Eseménynaptár

Június

* A Herszonban létrehozott Európa-faluban vendégszerepelt az eszenyi Rítmus néptáncegyüttes **Szabó Tibor** koreográfus veze-

tésével. Az Európa-napi rendezvényt a kijevei magyar és spanyol nagykövetség szervezte.

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Győr termében író-olvasó találkozóra került sor, ahol bemutatták **Czakó Gábor** és **Juhász Zoltán** magyarországi szerzőpáros Beljebb a magyar észjárásban c. könyvét. Közreműködött **Orosz Ildikó**, a főiskola főigazgatója, valamint **Penckófer János** irodalomtörténész, költő, író, főiskolai tanár.

* A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold termében nyílt meg A magyar reformátusság 500 éve Kárpátalján című kiállítás a Kárpátaljai Egyházkerület Levéltára és Múzeuma összeállításában.

* A budapesti 81. Ünnepi Könyvhéten a Kárpátaljai Magyar Könyvkiadók sátrában mutattuk be az Intermix Kiadó legújabb könyveit (**Bagu Balázs** Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc Kárpátalján, **Nagy Zoltán Mihály** Fogyó fényben, a készülő versesregény-trilógia II. része). A Könyvhét vendége volt **Vári Fábián László** költő, **Dupka György** költő, kiadóvezető. További kárpátaljai vonatkozású események: a Széphalom Könyvműhely kiadásában jelent

meg **Vári Fábián László** Jég és korbács című verseskötete, valamint a pozsonyi Kalligram Kiadó gondozásában **Brenzovics Marianna** Kilátás című regénye.

* A szegedi József Attila Tudományegyetemen került megrendezésre az Egyesült Államokban, illetve Kanadában tevékenykedő egyetemi és főiskolai tanárok nyári fóruma. A kárpátaljai magyarság helyzetéről **Dupka György**, a MEKK elnöke tartott előadást.

* Trianoni megemlékezésre került sor a beregszászi Európa-Magyar Házban az UMDSZ, a Kárpátaljai Megyei Drámai Színházban a KMKSZ szervezésében.

* Népzene-, néptánc-, és kézművestábort szerveztek Visken, a Kölcsey Ferenc Középiskolában. A tábor szakmai vezetői **Pál Lajos** és **Jancsó Katalin**, az Aszódi Művészeti iskola tanárai voltak, a talpalávalót **Pál István** Szalonna és zenekara biztosította.

* Antalócon, a Bagolyvárban került sor az ukrainai magyar tudósok találkozájára, ahol gondolatindító előadást tartott többek között **dr. Tóth Mihály**, **prof. Lizanec Péter**, **dr. Orosz Ildikó**, **dr. Cserniczkó István**. A rendezvényen kiemelték, hogy az MTA ukrainai magyar külső köztestületének immár 110 tagja van.

* A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Baráti Társaság „Túl a Tiszán van egy város: Beregszász” (Kilencven évvel Trianon után) címmel civilfórumot szervezett Budapesten. Kárpátalja képviselőjében **Zubánics László**, a KMMI elnöke és **Dupka György**, a MÉKK elnöke tartott előadást.

* A budaörsi Művészet a Nemzetért Alapítvány, valamint a tiszaujhelyi „Szeress és tedd a jót” Jótékonyági Alapítvány közös szervezésben a nagyszülősi központi könyvtár adott otthont a „Nyelvédésanyánk” – költők, írók vallomásai édes anyanyelvükről című irodalmi rendezvénynek. Az összejövetelen közreműködött a Kárpátaljai Megyei Drámai Színház Ficseri Gyermekstúdiója.

* A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet szervezésében Zentán és környékén zárult a Kárpátaljai irodalmi és fotóművészeti karaván programsorozata. A bácsfeketehegyi Kozma Lajos Könyvtárban **Zubánics László**, a KMMI elnöke nyitotta meg a Kárpátaljai kaleidoszkóp című fotóművészeti kiállítást, amelyen a jelenlévők **Picur Zoltán**, **Lőrincz István**, **Fuchs Andrea** (Ungvár), **Szajkó Tibor**, **Zubánics László** (Beregszász) alkotásait tekinthették meg. Ugyanitt, továbbá Csókán, a mű-

velődési házban, a zentai gimnáziumban, a zentai Alkotóházban mutatta be az Együtt című irodalmi-művészeti-kulturális folyóiratot, valamint az Intermix Kiadó legújabb kiadványait **Dupka György**, felelős kiadó.

* Benében a Faluház mellett avatták fel a Hét Vezér szoborcsoportot, **Pintér László** sárvári fafaragó alkotását. A rendezvényt **Szuhán András** polgármester nyitotta meg. Beszédet tartott: **Scherczer Károly**, beregszászi magyar konzul, **Zubánics László** történész, a KMMI elnöke és **Dupka György**, a MÉKK elnöke.

* Beregszászban - **Dalmay Árpád** kezdeményezésére - egykori lakhelyén emléktáblát avattak **Bendász István** görögkatolikus kanonoknak, akit hitéért a sztálinisták meghurcoltak, de megtörni nem tudták. A család nevében **Bendász Dániel** mondott köszönetet a Beregszászért Alapítványnak és **Ortutay Zsuzsa** alkotónak.

* A KMKSZ és a Révész Imre Társaság közös szervezésében került sor a társaság 2010-es szarvasházi Hollósy Simon Képzőművészeti Alkotótáborban készült alkotásainak bemutatójára. **Bálint Livia**, **Baraté Ágnes**, **Kalitics Livia**, **Kolozsvári László**, **Kopriva Attila**, **Magyar László**, **Réti János**,

Szerhij Biba, Tóth Róbert, Veres Ágota és Vjacseszlav Popovics bemutatott műveit **Benkő György** festő méltatta.

* Beregszászban az Európa-Magyar Házban rendeztük meg a Székelyföldi XI. Lármafa Találkozót. A csíkszeredai küldöttséget **Beder Tibor** történész, a Julianus Alapítvány elnöke vezette. **Zubánics László**, a KMMI elnöke és **Dupka György**, a MÉKK elnöke üdvözölte a vendégeket, majd könyvbemutatóval egybekötött beszélgetéssel zárult a rendezvény.

* A Mezőkaszonyi Református Egyházközség szervezésében megalakult a „KT” Irodalmi Kör, melynek fő célja a tehetségutató és a tehetséggondozás. A fiatalokkal **Márkus Katalin** irodalmár, **Baráté Ágnes** képzőművész és **Radvánszky Ferenc** lelkész foglalkozik.

* A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, valamint a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal által meghirdetett „A Csoda Benned Van” elnevezésű pályázat Vers-Ifjúsági kategóriájában a beregszászi **Bojcsuk Zsanett** harmadik díjat, grafika kategóriában a mezőkaszonyi **Kárpáti P. Zoltán** második díjat hozott haza.

* Szolnokon az Erdélyi Barátok Kulturális Egyesülete szervezé-

sében mutatták be **Vári Fábrián László** Jég és korbács című legújabb verseskötetét.

* A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet - a Corvinus Zrt. támogatásával - színes fotókat tartalmazó, háromnyelvű (magyar, ukrán, német) kiadványt és két képeslapot adott ki a Szolyvai Emlékparkról. A fotók szerzői: **Fuchs Andrea, Zubánics László**. A kiadványok a Szolyvai Emlékpark kápolnájában vásárolhatók meg. A szervezők és a szerzők a befolyó összeget a Szolyvai Emlékpark fenntartására ajánlották fel.

Július

* Az UMDSZ és a BMKSZ szervezésében II. Rákóczi Ferenc fejedelemre és a dolhai csata 307. évfordulójára emlékeztünk meg. A rendezvénysorozat Beregszászon az Esze Tamás és a II. Rákóczi Ferenc-emléktáblánál kezdődött, majd a dolhai emlékmű megkoszorúzásával fejeződött be.

* A Vas-megyei Velem településen, a lendvai Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet Kárpát-medencei ifjúsági tábort szervezett. A kárpátaljai fiatalokat **Juhász Sándor**, a KMMI munkatársa kíséerte el.

* Az UMDSZ técsői szervezeteinek kezdeményezésére felavatták az első és a második világháború técsői áldozatainak turul-emlékművét. Ünnepi beszédet tartott **Gajdos István**, az UMDSZ elnöke.

* Hagyományos megemlékezés zajlott a KMKSZ szervezésében a tiszaujlaki Turul-emlékműnél, ahol **Semjén Zsolt**, magyar miniszterelnök-helyettes tartott beszédet.

* Fennállásának tizenötödik évfordulóját ünnepelte a Rákóczi Szövetség beregszászi városi szervezete. **Valla György**, a szervezet elnöke beszámolójában kiemelte, hogy kezdeményezni fogják Esze Tamás és II. Rákóczi Ferenc szobrának felállítását.

* Ebben a hónapban **Lőrinczi László** „Világom” című fotókiállítását tekinthették meg az érdeklődők beregszászi Európa-Magyar Házban.

* A Magyar Művelődési Intézettel és a Képzőművészeti Lektorátussal kötött szolgáltatási szerződés alapján a MÉKK, illetve a KMMI aktív tagjai (**Juhász Sándor**, **Bakos Kiss Károly**, **Fuchs Andrea**) befejezték vidékünkön a magyarlakta települések kutatását az MMIKL egyeztetett kérdőívei alapján. Kutatási eredményként a kulturális intézményeket (művelődési házakat, könyvtárakat stb.)

felmérő adatbázisban 110 település szerepelt, ahol a 10 %-ot meghaladja a magukat magyar nemzetiségűnek vallók száma.

* A Magyar Művelődési Intézet és a Képzőművészeti Lektorátus támogatásának köszönhetően megújult a KMMI honlapja (www.kmmi.org.ua).

Augusztus

* Asztélyban **Pocsai Vince** református lelkész és fafaragó által készített fából faragott címeres falutáblát avattunk.

* Kissejőc: III. Credo Fesztivál – II. Kissejőci Népzenei és Néptánc-tábor – XI. Kárpátaljai Magyar Dalverseny. A rendezvényt sorozatot **Ivaskovics József** zeneszerző, a Credo alapítványi elnöke és **Pirigy Béla**, a BMKSZ elnöke nyitotta meg. A dalverseny dobogósainak a MÉKK képviselője könyvcsomagot ajándékozott.

* A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága augusztus 6-9 között rendezte meg Jánosiban a XII. Anyanyelvi Konferenciát és tisztújító közgyűlést. A tanácskozáson vitaindító előadást tartott **Dr. Szarka László**: A magyar nyelv és kultúra a világban és a Kárpát-medencében (Helyzetkép és tennivalók) címmel. Az ezt követő vitában felszólaltak az anyaországi, erdélyi,

felvidéki, délvidéki, kárpátaljai, horvátországi, muravidéki, burgenlandi, valamint a nyugat-európai szórvány magyarság értelmiségének jeles képviselői. Felszólalt még a Nemzeti Erőforrás Minisztériumának képviselőjében **Elekes Botond** kabinetfőnök, **dr. Pákozdi Csaba** (PhD) főosztályvezető a külügyminiszter megbízásából, **Csizmadia Róbert**, az MK beregszászi irodájának vezető konzulja, **Vári Fábián László** költő, valamint **Zubánics László** történész, a KMMI elnöke. Másnap megrendezésre került az MNYKNT - AK Tisztújító Közgyűlése. A küldöttek ismét **Pomogáts Bélát** választották meg a társaság elnökévé. Az új alelnökök: **Péntek János** (Románia) és **Balázs Géza** (Magyarország) nyelvészprofesszorok. Az elnökség tagja lett: **Bodó Barna** (Románia), **Dupka György** (Ukrajna), **Nagy Károly** (USA), **Fazekas Tiborc** (Németország), **Cservenka Judit** (Magyarország) és **Hajnal Jenő** (Szerbia).

* “A magyar irodalom égtájai - A sokágú síp Tokajban” címmel rendezték meg idén a mára már hagyományosnak tekinthető háromnapos Tokaji Írótabort, melyen 220 hazai és határon túli alkotó vett részt. **Mezey Katalin**, az Írótabor Kuratóriumának elnöke nyitóbeszédében a hazai és a határon túli irodalommal kapcsolatban osztotta meg gondolatait az egybegyűltekkal. A 35 elhang-

zott előadás közül élénk érdeklődést váltottak ki többek között **Penckőfer János** A stúdiók kora. Irodalmi cselekedetek Kárpátalján a Szovjetunió fennállása idején, valamint Együtt? Folytonosság, változás és gazdagodás a hagyományos és a digitális irodalmi tereken című dolgozatai. **Vári Fábián László** Az Együttől az Együttig. (Fórumteremtő kísérletek a kárpátaljai magyar irodalomban), **Dupka György** A kárpátaljai magyar könyvkiadás korszakai és A sztálini örökség a kárpátaljai magyar irodalomban, **Csordás László** Egy fiatal nemzedék körvonalai a kárpátaljai magyar irodalomban, **Bakos Kiss Károly** pedig A jelenlegi irodalmi és művelődési viszonyok Kárpátalján címmel tartott előadást. A tokaji Paulay Ede Színház galaestjén elhangzott **Vári Fábián László**, **Penckőfer János**, **Kovács Vilmos**, **S. Benedek András**, **Fodor Géza** és **Finta Éva** egy-egy verse neves magyarországi színművészek interpretálásában. A Tiszaladányi Közösségi Házban többek között **Penckőfer János** és **Vári Fábián László** olvasott fel írásaiból. A plenáris-, valamint a munkacsoport-üléseken elhangzott előadások a Tokaji Írótabor Évkönyvében válnak elérhetővé az érdeklődők számára. A Tokaji Írótabor munkájában részt vett és felszólalt **Szöcs Géza** Kulturális államtitkár is.

* Körülbelül ezer kézművesnek, több száz lovasnak, harcművészek, sólymászoknak, feltalálónak, néptán-

cosnak, népzeneésnek, bábtáncoltatónak adott otthont a Kunszentmiklós melletti Böszötrpusztán a Magyarok Szövetsége szervezésében megtartott Magyarok Országos Gyűlése. A háromnapos találkozóon közel száz előadás hangzott el a magyar kultúráról. A rendezvény egyik díszvendége volt **Zubánics László**, az UMDSZ Országos Nemzeti Tanácsának elnöke. Fellépett többek között a Ficseri Gyermekestúdió, a Credo Verséneklő Együttes, az Ungvári Közművelődési Szakiskola táncsoportja. Fontos kiemelni, hogy a Magyar Nemzeti Közösségek Tanácsa elnökségében a kárpátaljaiakat **Barna György**, a beregszászi székhelyű Cserkészlilium Alapítvány elnöke és kollégája, **Kovács Dezső** képviseli.

* Kovács Vilmos munkásságára emlékeztek Miskolcon augusztus 19-én a BAZ megyei Közgyűlés épületének Szász-termében. A Mankovits Tamás iparművész által szervezett rendezvényen **Ódor László**, a megyei közgyűlés elnöke mondott köszöntőt; a költő, író életéről és küzdelmeiről **Vári Fábián László** tartott előadást. Dinnyés József Kovács Vilmos megzenésített műveiből, **Kardos Katalin** előadóművész pedig a költő verseiből adott elő néhányat.

* Hazahívogató falunap volt Szalókán, ahol koncertet adott a Credo Verséneklő Együttes.

* Második alkalommal került megrendezésre a Tiszaháti málfesztivál és falunap a Tiszaháti Tájmuzeumban (Tiszabökény-Farkasfalva). A fesztivál sava-borsát a népi gasztronómiai szemle, a kukorica alapanyagú ételfélék bemutatója mellett a népi hagyományörző együttesek, szólisták és műkedvelők adták.

* Szent István-napi megemlékezések voltak e hónapban megszerte. Beregszászon a BMKSZ és az UMDSZ szervezésében lezajlott rendezvényen, Szent István mellszobránál beszédet mondott **Gajdos István** Beregszász polgármestere, az UMDSZ elnöke.

* A KMKSZ központi rendezvényére ezúttal is Aknaszlatinán került sor. Itt **Kovács Miklós** elnök tartott ünnepi beszédet. Ungváron, az ősi várban a MÉKK szervezésében ökumenikus istentiszteletet tartottak. A rendezvényt **Dupka Nándor**, a MÉKK ifjúsági tagozatának elnöke nyitotta meg. Ezt követően **Zubánics László** történész, a KMMI elnöke, az ifjúság képviseletében Csordás László irodalmár beszélt. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével **Mecseki Zoltán**, a Magyar Köztársaság Ungvári Főkonzulátusának konzulja, **Dupka György** megyei képviselő, a MÉKK elnöke, **Filep Lajos** törté-

nész, a Duhnovics Társaság elnöke.

* Morvai Krisztina EP-képviselő és **Gaudi Nagy Tamás** országgyűlési és Európa-tanácsi képviselő, valamint **Reiner Péter** közíró vezetésével Jogvédő monitorozást és honismereti kirándulást szerveztek Kárpátalján. Szemlét tartottak Beregszász, Ungvár, Munkács, Nagyszőlős, Huszt, Técső, Rahó és más településeken. Koszorút helyeztek el a főbb emlékhelyeken, többek között a Szolyvai Emlékparkban.

* Tiszabökényben és Tiszapéterfalván megtartották a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesületének IV. Alkotótáborát, amelyen a következő művészek vettek részt: **Soltész Péter, Soltész Gabriella, Réti János, Klisza János, Fuchs Andrea, Kutasi Xénia.**

* A nyolcvan évvel ezelőtt született Balla Pál (1930-2008) festőművész, a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesület örökös elnöke tiszteletére tanítványai emlék-sarkot rendeztek be a Tiszapéterfalvai Képtárban. A nemrég elhunyt művész **Bíró Andor** kolhozelnök felkérésére a képtár és a mellette létrehozott alkotótábor egyik alapítója, szervezője volt.

* Kárpátaljai Kaleidoszkóp II. (**Picur Zoltán, Lőrincz Ist-**

ván, Fuchs Andrea (Ungvár), **Szajkó Tibor, Zubánics László** (Beregszász) fotókiállítása a Tiszapéterfalvai Képtárban).

* A beregi és tiszaháti hímzők, szövők, gyöngyfűzők, csuhéfonók, keramikusok kiállítása a Tiszapéterfalvai Képtárban.

* A Bereg Alkotóegyesület kiállítása tekinthető meg a beregszászi Európa-Magyar Házban.

* **Garanyi József** és **Horváth Anna** emlékkiállítása a Beregvidéki Múzeumban.

* **Soltész Péter** kamara-kiállítása az ungvári Váralja kávézóban és az ungvári kereskedelmi kamara dísztermében.

* **Bartos József** és **Bartos Tatjana**, valamint tanítványaik kiállítása a beregszentmiklósi várkastélyban.

* **Picur Zoltán** fotóművész és képzőművész-dizájnér kiállítása az ungvári Dayka Gábor Középiskolában és a megyei kórház neurológiai osztályán.

* **Kutasi Xénia** kiállítása a Benei Faluházban.

D.Gy.